

ELEKTROKOLA V JESENÍKÁCH MAJÍ ZELENOU

V loňském roce bylo každé čtvrté prodané kolo u nás v republice vybaveno elektrickým pohonem. A podle prognóz budou elektrokola dobývat Česko i letos. A v jesenických horách jdeme nadšeným majitelům elektrických jízdních kol rozhodně vstříc. Na jaře byla po regionu nainstalována síť nabíjecích stanic.

Pozitivní vztah k elektrokolům jen potvrzuje skutečnost, že patříme mezi největší cyklistické nadšence v Evropě. Pokud však s takovým kolem chceme vyrazit na dovolenou, dobíjení baterie se může leckdy stát velkým oříškem. Proto během jara byly díky společnému projektu Olomouckého a Moravskoslezského kraje po Jeseníkách, Rychlebských horách a pohoří Králického Sněžníku nainstalovány čtyři desítky nabíjecích míst. „Součástí každé stanice je specializovaná nabíječka POWERBOX.ONE zahrnující 2x nabíječku BOSCH, 2x nabíječku SHIMANO a 4x přípojku na 230 V pro možnost nabíjení dalších systémů elektrokol. U takto vybavených, zastřešených stanic nechybí ani mapa se zajímavými místy a okolními nabíjecími body,“ upřesňuje vybavení Tomáš Rak, ředitel agentury Jeseníky – Sdružení cestovního ruchu, která projekt koordinuje. Nabíjecí stanice byly logicky rozmístěny po celém území regionu u vybraných půjčovnách elektrokol, penzionů, muzeí či restaurací. Najdete je tak od Heroltic sousedících s Orlickými horami na východě až po Opavu na západě, od Račího údolí v Rychlebech až po vodní mlýn Wesselsky na břehu Odry. Aktuálně tedy lze e-biky nabíjet na 42 místech oblasti.

Přehlednou mapu a seznam všech stanic zájemci najdou na webu www.jeseniky.cz. Papírová cyklomapa, která obsahuje nejen vyznačené stanice, ale i jesenické bikeparky, traily, cyklistické okruhy YEScyklo a dálkové trasy vedoucí přes Jeseníky, je k dispozici ve všech informačních centrech regionu, ve vybraných cyklopůjčovnách, turistických místech či ubytovacích zařízeních.

vh

OBJEVUJTE JESENÍKY A PŘITOM VYHRAJTE ZAJÍMAVÉ CENY

Mezi letošní novinky v Jeseníkách patří projekt Cestou Jeseníky, jehož cílem je region návštěvníkům představit pomocí zajímavých tras a okruhů. Všichni zúčastnění soutěživci se nadto mohou poměřit s ostatními registrovanými a hrát o hodnotné ceny.

„Cílem soutěže Cestou Jeseníky je především motivovat co nejširší veřejnost k aktivnímu poznávání Jeseníků a sousedních pohoří, provést nejen turisty, ale i místní někdy méně navštěvovanými lokalitami a částmi regionu,“ představuje novinku Petr Mudra, člen spolku Jeseníky Region z.s., který projekt Mikroregionu Jesenicko zaštiťuje.

Hlavní podmínkou účasti je mít pozitivní vztah k aktivnímu pohybu v přírodě, protože jednotlivé kategorie Cestou Jeseníky vznikly právě na základě způsobu zdolávání tras. Letní etapa projektu zahrnuje trasy pro pěší, cyklisty a možná netradičně do ní patří samostatné okruhy pro koloběžky. Zimní verze projektu nabízí okruhy pro běžkaře, skialpinisty a milovníky sněžnic. V obou obdobích nechybí speciální kategorie rodin s dětmi.

Každá jmenovaná kategorie je tvořena čtyřmi trasami. Zaměřit se můžete na výlety v jediné kategorii, nebo zdolat všechny. Trasy jsou vyznačeny na stejnojmenném webu a mobilní aplikaci, kde je třeba se pro úspěšné zařazení do soutěže zaregistrovat. Vybrané trasy, které tvoří vždy výletní okruh, můžete odstartovat z kteréhokoli jejich bodu, je nutné je však dokončit. Fotka dokumentující dosažení zadaného kontrolního bodu na mapě, kterou nahrajete do aplikace, je vaší vstupenkou do soutěže o hodnotné ceny. Vlastně drobnou cenu od pořadatelů získá každý, kdo dokončí všechny čtyři okruhy jakékoli kategorie. Z každé kategorie pak budou vylosováni tři výherci, tudíž čím více kategorií dokončíte, tím více se zvětšuje šance na výhru. Pořadatelé se zároveň těší na odměnění jednotlivých nej soutěže, mezi nimiž je například nejhezčí fotografie, nejvíce zdoláných kilometrů nebo nejstarší soutěžící.

vh

Jeseníky
SDRUŽENÍ CESTOVNÍHO RUCHU

O

PO STOPÁCH REGIONU

STRANA 2–4

B

DO HOR I DO PODHŮŘÍ

STRANA 5–7

S

HÝBAČKY

STRANA 8

A

NA DVOU KOLECH

STRANA 9

H

S NEJMENŠÍMI

STRANA 10–11

RELAX U VODY

STRANA 12

NA VÝLET K SOUSEDŮM

STRANA 13

INFO Z REGIONU

STRANA 14–15

MAPA

STRANA 16

YES

jeseniky.cz

HORY TŘÍ KRAJŮ

hory, které miluješ

JESENÍKY JSOU POSETÉ MINIPIVOVARY. OCHUTNEJTE ORIGINÁLNÍ MOK!

K horkému létu patří pivo, co má říz. V Jeseníkách najdete řadu malých pivovarů, kde můžete ochutnat opravdu originální „kousky“. Malé pivovary se neomezují jen na klasické druhy zlatavého moku, ale sezónně vaří i speciály. V regionu jde o opravdu velkou tradici, čítající až sedm set let.

Pivovar Zlosin se nachází v obci Velké Losiny. Už v době Jana mladšího ze Žerotína, kdy zdejší panství tvořila vodní tvrz, se hovoří o mlýnu a pivovaru. První doložené zmínky o zámeckém pivovaru zdejšího panství jsou staré 400 let, z období vlády knížete Lichtenšteina.

Nedaleko, v sousedním Sobotíně, se nachází **Zámecký minipivovar Sobotín**. Zde vaří pivo Albert, odkazující na někdejšího průmyslníka Alberta Kleina. Samotné pivo vzniká z toho nejlepšího, co nám naše země může dát: žatecký chmel, moravský slad a voda, která k nám proudí přímo ze srdce Jeseníků.

Snad nejdelší historií se může pochlubit **Minipivovar Kolštejn**, který najdete v zázemí Restaurace Kolštejn v Branné. Právo šenkovat pivo nosí dnešní restaurace bezmála 700 let. Vaří se zde světlé a polotmavé ležáky a nechybí ani pivní speciály podle sezóny. Zdejší piva můžete ochutnat i při degustaci spojené s komentovanou prohlídkou.

V sousední Ostružné se velké oblibě těší jeden z nejmladších minipivovarů v Jeseníkách, **rodinný pivovar Cestář**. Kromě výtečných piv je známý také klubovými koncerty výrazných a osobitých hudebních interpretů.

Na staré měšťanské právo várečné v Jeseníku navazuje **Minipivovar Jeseník Lichtwitz**, sídlící v bývalém městském pivovaru. Na tradiční postupy sází i v pivovaru **Hasič v Bruntále**. Tamní stejnojmenné pivo si můžete vychutnat ve stylovém objektu někdejší hasičárny. Zájemce zde provedou přímo výrobnou, a pokud stojíte o nevšední zážitek, nabízí i speciální program nazvaný Staň se sládkem na jeden den v minipivovaru Hasič.

V roce 2015 díky pivovarnictví ožila část bývalé proslulé textilky Karnola v Krnově. Tamní **Nachmelenou Opici** můžete nejen rádně ochutnat, ale také se objednat na exkurzi k jejím varnám a tankům.

Barbora Haušková

STOPY KRVAVÝCH PROCESŮ PŘEDSTAVUJÍ EXPOZICE I NENÁPADNÉ PAMÁTKY U CEST

Morové rány, neúroda, drancování válečných hord... blíž bohu, blíž smrti. Tak žili naši předkové. Se strachem a otázkami, na které neznali odpovědi, a hledali je v pověrách a kouzlech. Čarodějnické procesy zasáhly tuto oblast nebývalou silou. V letech 1622 až 1696 bylo na Šumpersku a Jesenicku odsouzeno k smrti několik desítek lidí.

Ucelená svědectví o působení inkvizice nabízejí dvě velké muzejní expozice. V Šumperku ve sklepení Geschaderova domu, který kdysi patřil vlivné měšťanské rodině Peschkeových, manželům odsouzeným za čarodějnictví, a v Jeseníku ve sklepení Vodní tvrze. Záznamy z procesů, exponáty mučících nástrojů a ukázky vězení doplňují audioprůvodci a působivé filmové projekce. Tíživá atmosféra bolesti a utrpení není pro každého. Dáte-li přednost čerstvému vzduchu, vydejte se na procházkový okruh Šumperkem, zavede vás do míst, kde žily čarodějnice. Ať už vyrazíte pěšky nebo na kole, také v okolní krajině objevíte památky na čarodějnické procesy. Třeba zámek ve Velkých Losínách není jen skvostem pozdně renesanční architektury, ale vězením, kde se odehrávaly výslechy právem útrpným. Místo, kde umírali odsouzení na hranici, připomíná pomník v lázeňském parku. Tragické osudy popravených měla navždy připomínat čarodějnická boží

muka. Nechávali je vystavět pozůstalí obětí na konci 17. století. Některá se nedochovala, jiná byla v průběhu let přemístěna. Ta, která přečkala staletí, jsou k vidění v Rapotíně, Velkých Losínách a Koutech nad Desnou. Boží muka v Šumperku (u křižovatky poblíž osady Nové Domky) pocházejí pravděpodobně z roku 1699 a byla vyhlášena kulturní památkou. Připomínají šumperské procesy vedené Jindřichem Františkem Bobligem z Edelstadtu. Tři metry vysoká, pozdně renesanční čtyřboká kamenná pilířová boží muka jsou výjimečná také použitým materiálem. Vyrobená byla z místního kamene, mastkové břidlice, která se těžila pouze v okolí Sobotína a Vernířovic – osady, odkud pocházela tamní první obviněná, žebračka Marina Schuchová. Psal se rok 1678.

Barbora Haušková

#NEZAPOMENNAJESENIKY

Hory, které miluješ!

Chceš si nechat zdát sen o tvých milovaných horách, Jeseníkách? Označ svojí polohu při návštěvě tohoto pohorí na nezapomennajeseniky.cz a zachraň cestovní ruch v Jeseníkách!

Jak to funguje?

Při své návštěvě v našich jeseníckých horách si zapni GPS a natukej ve svém prohlížeči v mobilu nezapomennajeseniky.cz. Dej LIKE místu, které máš rád a pokud chceš získat „JESENICKÝ SEN“, zadej také svojí e-mailovou adresu (můžeš přidat i komentář nebo fotku).

Proč to vzniklo?

Za vše může pandemie zvaná

COVID-19. A protože milujeme Jeseníky stejně jako vy, snažíme se je z této nemoci vyléčit. Tím, že přijedete a označíte svojí polohu v Jeseníkách, můžete pomoci cestovnímu ruchu. Jak? Dáte si během tohoto výletu třeba váš oblíbený borůvkový knedlík, ubytujete se ve vašem oblíbeném hotelu nebo vystoupáte na vaši oblíbenou rozhlednu. To vše cestovnímu ruchu v Jeseníkách pomůže!

Co je tvá odměna?

V případě zadání e-mailu budeš mít také šanci vyhrát vánoční dárek v podobě kvalitního fotoaparátu SONY CyberShot DSC-RX100 II. Losování vítěze proběhne on-line 21. 12. 2020, aby vám dárek dorazil pod stromeček.

hory, které miluješ

3

POD ZLATÝM CHLUMEM JE UKRYTO TŘI A PŮL TUNY ZLATA

Zlatým bohatstvím v Jeseníkách rozhodně neoplývalo jen okolí Zlatých Hor. Do Zlatohorské vrchoviny patří také kopce nad Jeseníkem a Českou Vsí. A právě i tam podzemí dosud ukrývá ložiska drahého žlutého kovu.

První písemné zmínky o dolování pod Zlatým Chlumem pochází z počátku 16. století. Někteří odborníci však mají za to, že se zde těžilo již před rokem 1200 a za několik desítek let tu bylo vytěženo přes 800 kg zlata.

V listinně doloženém období zdejší těžby byl majitelem Jeseníku a okolí významný rod Fuggerů. Rodina, pocházející z německého Augšpurku, mimo jiné vedla úspěšný obchod s drahými kovy a těšila se přízni vládnoucích Habsburků i papežského dvora. Možná ne bez souvislosti je i fakt, že byla spřízněna s rodem Thurzů, z něhož pocházel vratislavský biskup Jan Thurzo. Právě on pro jesenícké doly vydal horní řád. Avšak kvůli nelehkým a nevýhodným závazkům samotných těžařů doly fungovaly prakticky jen v první polovině 16. století, a to velmi komplikovaně.

O obnovu dolů se Jeseníčtí pokusili na sklonku 17. století i v polovině 19. století. V 80. letech předminulého století

byly vytěženy cirká dva kilogramy čistého zlata, nicméně i tyto pokusy o obnovení těžby zkrachovaly.

Křemenné žíly pod Zlatým Chlumem stále obsahují plíšky, a vzácně i krystaly, vysoce ryzího zlata. Proto se touhy po těžbě nerozplynuly ani v nedávné minulosti. Novodobé geologické práce probíhaly na konci 50. let, díky zvýšené poptávce po zlatě znovu v 70. letech, poslední průzkum byl ukončen v roce 1990. Díky nim víme, že při průměrném obsahu 1,6 gramů zlata v jedné tuně zlatonosné horniny je v ložisku Zlatý Chlum ukryto přes 3,5 tuny čistého zlata.

Po stopách těžby zlata pod Zlatým Chlumem se neváhejte vydat přímo do terénu. Hornická naučná stezka kopíruje žlutou turistickou trasu z Jeseníku k Čertovým kamenům.

vh

4

SLAVNÉ MALÉ VERSAILLES ZE SLEZSKA

Dnes zdánlivě obyčejná a provinční místa mohou mít ve svém osudu vepsány překvapivé příběhy. Jeden takový mají ve své historii vetknuty Slezské Rudoltice na Osoblažsku. V minulosti se jim přezdívalo „slezské Versailles“.

Slezské Rudoltice leží v nejvýchodnějším cípu Zlatohorské vrchoviny. Šestisetlává obec dnes není ničím obzvlášť výjimečná. Možná až nečekaně zde ovšem narazíte na barokní zámek s rozsáhlým parkem. Zdařile revitalizovaný park láká k odpočinku a procházkám, na zámku lze absolvovat i prohlídku nebo navštívit mnohé zajímavé akce či hudební vystoupení. Před třemi stáletími však zářil mnohem více. Tehdy byl neodmyslitelným a pozoruhodným středobodem kulturního života Slezska. Na pozadí slezských válek se v pohraničních Slezských Rudolticích začala psát historie úchvatného centra umění, hudby, literatury a divadla, které získalo přezdívku „slezské Versailles“. Strůjem tohoto kulturního rozkvětu byl hrabě Albert Hodic (1706–1778). Rudoltické nemovitosti pětatřicetiletý hrabě zdědil po svém otci v roce 1841. Během následujících třiceti let budovy přestavěl v barokní zámek s velkolepě vytvořenými interiéry i exteriéry.

Bohatou sochařskou a štukovou výzdobou byl dotvořen sál zámecké knihovny, která byla se svými šesti tisíci svazky hraběcí chloubou. Stejně tak byl bohatě dekorován tzv. Dešťový pokoj, ve kterém byly nejen pro potěchu Hodice umístěny vodní hříčky. V přilehlém parku inspirovaném trendy zahradního umění z Anglie bylo rozmístěno na tisíce objektů: čínské chrámy, pagody, gotické zříceniny. Na zámku působilo divadlo, opera, balet, zámecká kapela. Konaly se zde proslulé slavnosti, koncerty a ohňostroje. U mecenáše umění Alberta Hodice působil slavný Karl Ditters von Dittersdorf z Javorníku, navštěvovali ho snad všechny osobnosti moravského osvícenectví, dvakrát jej v Rudolticích navštívil pruský král Bedřich II., na jehož dvoře v Postupimi nakonec hrabě dožil. Není divu, že Hodic byl obdivovanou osobností a inspirací pro mnohá literární díla a románové postavy.

5

POZNEJTE POKLADY PODZEMÍ ROZESETÉ PO ZLATOHORSKU

V pohraničním městečku Zlaté Hory před stoletími tepal čilý ruch vzkvétajícího centra. Jeho podzemí totiž vydávalo třpytivé bohatství. Slávu tamního zlatého věku připomínají mnohé, veskrze unikátní pozůstatky.

Zlato tu prý mohli těžit už Keltové. Cenný kov byl důvodem, proč se o území dlouhodobě přeli vratislavští biskupové s moravskými markrabaty a českými králi. Stejný důvod do problematické oblasti hnal německé i slovanské dobrodruhy. Do jejich každodenního života nahlédněte ve **zlatokopeckém skanzenu** nedaleko Zlatých Hor. Skanzen s funkčními replikami středověkých hornických mlýnů je postaven podle hornické příručky renesančního vědce Agricoly. Společně s naučnou stezkou Údolím zlatých štol se nachází v malebném údolí říčky Olešnice.

K nejzachovalejším důlním dílům vůbec patří tzv. **Poštovní štola**, nacházející se zhruba šest kilometrů od města. Při prohlídce ručně sekaných chodeb budete mít nejeden unikátní artefakt: původní dřevěná potrubí, repliku středověkého čerpadla, špalír dřevěných polen, který za ta staletí

dočista zkameněl. A nakonec spatříte doslova fascinující podívanou, kterou na zdech štol vyčarovala sama příroda. Také podzemí Příčného vrchu je prošíkované skrz naskrz štolami a jeho lesy protkány terénními, až bizarními nerovnostmi. Na dobrodružnou výpravu do historie těžby zlata a barevných kovů pod touto horou se vydejte prostřednictvím **Údolské hornické naučné stezky** nad osadami Horní a Dolní Údolí.

A nakonec na vlastní kůži, resp. dech, vyzkoušejte jiný poklad zdejšího podzemí. Po telefonické domluvě ve zlatohorském Sanatoriu Edel nechte působit blahodárné **mikroklima podzemních štol** na vaše zdraví. Vždyť se tam léčil i Leoš Janáček nebo Franz Kafka.

vh

6

POKOŘITEL KAVKAZSKÉHO KAZBEKU ZAHYNUL POD PRADĚDEM

Dosáhnout vrcholu pětitisícovky není ani při našich současných možnostech úplná legrace. A představte si, jaké to mohlo být před sto osmdesáti lety. Rozhodně žádná legrace. Přesto tenkrát mladý pražský vědec jako první pokořil kavkazský Kazbek. Nakonec zahynul pod Pradědem.

Ano, je to tak. Pětitisícovou mytickou horu, kde byl podle bájí přikován Prométheus, poprvé pokořil jedenatřicetiletý lékař a přírodovědec z Prahy Friedrich Anton Kolenatý. Stalo se tak v srpnu 1844.

Friedrich Kolenatý (1812–1864) patřil k nejtalentovanějším mladým vědcům své doby. Promovaný lékař z počátku jen ve svém volném čase studoval netopýry a entomologii, záhy se ovšem stal odborným přírodovědným univerzitním asistentem. Právě zoologická vášeň ho přivedla až na Akademii věd v Petrohradě a na Kavkaz. Během svých kavkazských výprav sesbíral 12 000 kusů rostlin, 104 savců, 217 ptáků, 46 plazů, 90 měkkýšů a 1425 druhů hmyzu v 30 000 exemplářích a kolekci minerálů.

Kavkazská dobrodružství po návratu do Prahy vystřídal významný a dramatický rok 1848. Kolenatý se stal docentem, založil studentský přírodovědecký spolek Lotus, stal se členem Královské české společnosti nauk, pro své styky

s cizinou byl vězněn. Následujícího roku se stal jedním z prvních šesti profesorů nově založené techniky v Brně, dnes VUT Brno. A s přesídlením na Moravu se do jeho zorného vědeckého pole dostaly i Jeseníky. Jejich botanický a zoologický výzkum zahájil nejspíše roku 1852. Poté sem pravidelně zajížděl a vytvořil o zdejší fauně a flóře významné odborné publikace, bezpočet článků a sbírkových exemplářů.

Osudnou mu byla cesta na oblíbený Praděd v červenci 1864, kdy ho v horách stihla bouře. Podle některých pramenů jej až po třech dnech velmi vysíleného našel jeho přítel, farář z Malé Morávky. Friedrich Kolenatý zemřel 17. července 1864 na Ovčárně všeobecným vyčerpáním, na němž se ovšem s velkou pravděpodobností podílela nevyčísitelná žaludeční nemoc. Jeden z nejuznávanějších zoologů 19. století je pohřben v Malé Morávce, kde jeho pomník stojí dosud.

vh

7

LETNÍ SÍDLO JEDNOHO Z NEJVÝZNAMNĚJŠÍCH ŠLECHTICKÝCH RODŮ BYLO POD HŘEBENY JESENÍKŮ

Mezi nejvýznamnější a nejbohatší šlechtické rody habsburské monarchie patřili od 16. století Harrachové. Rod, jehož jméno je spjato především s Krkonošemi a na první pohled nejzřetelněji s městem Harrachov, ovšem staletí působil také v Jeseníkách.

Harrachové se pod hřebeny moravských hor poprvé objevili v první půli 18. století. Alois Tomáš Harrach (1669–1742) z jilemnické větve rodu si tehdy vzal ovdovělou dědičku janovického panství Marii Ernestinu z Ditřichštejna (1681–1744). Hrabě Alois Harrach, rytíř Řádu zlatého rouna a místokrál neapolský a sicilský, započal pozdně barokní přestavbu zámku, ve které pokračoval jeho syn Ferdinand Bonaventura II. (1708–1778). Ale ani ten v Janovicích nepobýval a letní sídlo si nechal postavit v Náměšti na Hané.

Letním venkovským sídlem se janovický zámek stal až od třicátých let 19. století. Tehdejší pán na Janovicích, Alfred Karel hrabě Harrach (1831–1914), na zámku soustředil vzácné umělecké sbírky a lovecké trofeje ze svých zahraničních cest. A nejen v jeho sběratelské činnosti pokračoval jeho syn František Maria Alfréd (1870–1937), na jehož automobil s následníkem trůnu byl v Sarajevu roku 1914 spáchán atentát. Když se František, jako pětadvacetiletý mladík, ujal správy majetků pod jesenic-

kými hřebeny, získal tak velkostatek Janovice u Rýmařova schopného hospodáře. Celý svůj život věnoval zvláštní zájem lesnictví a rybníkářství a ještě za života otce prosadil stavbu první gravitační lesní dráhy v historických zemích právě v jesenických lesích.

Linie moravských Harrachů vymřela po meči. Poslední majitelkou zámku Janovice u Rýmařova byla Františkova dcera Anna Marie, žena maďarského velvyslance, hraběte Františka Zikmunda Rosty – Forgáche de Barkocz.

Zámek byl po roce 1945 rodinně zabaven, inventář vyvezen, byly v něm sklady JZD či archiv. Od loňského roku je ve správě Národního památkového ústavu a čeká na své znovuzrození. Přesto v něm funguje stálá výstava Svět janovických Harrachů.

vh

NECHTE SE POZVAT DO JESENÍKŮ PROSTŘEDNICTVÍM PROJEKTU JESENICKÉ NÁVRATY

Projekt Jesenické návraty přináší druhým rokem tipy na výlety po Jeseníkách a sousedních regionech prostřednictvím komentovaných videoreportáží. Nadšené ohlasy sbírá u turistické veřejnosti i odborníků na cestovní ruch.

U zrodu nevšedního turistického projektu stála láska k přírodě a domovským jesenickým horám. Ani samotní autoři v jeho počátcích netušili, jaký ohlas Jesenické návraty u veřejnosti vzbudí a jak výrazným a respektovaným portálem pro turisty se stane. Ačkoliv své druhé narozeniny bude projekt slavit letos na podzim, ve svém portfoliu má na tři desítky reportáží a i vítězství v prestižní anketě Olomouckého kraje zaměřené na cestovní ruch. Realizační tým Jesenických návratů spolupracuje s oficiální destinační agenturou Jeseníky-Sdružení cestovního ruchu, CHKO Jeseníky, s Děkanátem Šumperk,

Horskou službou Jeseníky, jednotlivými obcemi a dalšími subjekty vytvářejícími turistický region Jeseníky.

Jednotlivé tipy na výlety Jesenické návraty prezentují včetně detailního mapování tras, a tak se snaží velkou mírou inspirovat k výletům. Reportáže jsou dostupná nejen na samotném webu projektu, ale také v kanále Youtube. S jeho autory či dalšími fanoušky můžete čile komunikovat na jeho sociálních sítích.

vh

8

PASTÝŘOVA NAUČNÁ STEZKA PROVÁZÍ NEJEN ŽIVOTEM OVCÍ

Do života ovcí můžete nahlédnout na Pastýřově naučné stezce ve Stránském na Rýmařovsku. Tamní chovatelé propagují a především zachraňují genofond plemene valašek. Na své farmě mají i koně, krávy a prasátka. Se všemi obyvateli se tedy návštěvníci mohou na stezce setkat.

Stezka vede kolem farmy, návštěvníci tak mohou sledovat rošťárny malých jehňat, když pořádají své nekonečné hry na honěnou. Nejde však jen o pozorování, zvířata se nechají pohladit. Pro nejmenší návštěvníky mají manželé Křenkovi, kteří farmu založili a starají se o ni, připravenou pohádku Jak ovce Valašky do Stránského přišly.

Na návštěvě ve Stránském si zájemci mohou také vyzkoušet praktické dovednosti jako barvit vlnu, vyčesávat ji na bubnové česačce a pomocí historického stroje tzv. vlka vlnu zpracovat. Dokonce si podle jednoduchého návodu mohou vyrobit plstěnou podložku pod hrnek či vyzkoušet jiné kreativní dílko z vlny valašek. Kdo správně odpoví na kvízovou otázku ukrytou na stezce, odnese si za odměnu i pohádku v podobě omalovánky.

Návštěvníci se mohou vydávat na Pastýřskou naučnou stezku denně od

10 do 17 hodin. Vstupné je zde dobrovolné. Celá procházka farmou zabere zhruba dvě hodiny.

Původní valaška je přímým potomkem ovcí, které již od 14. století přicházeli s osadníky na území Beskyd z východněji položených oblastí Karpat. Jde o hrubovlnné plemeno s trojstrannou užitkovostí (mléko, maso, vlna) přizpůsobené k salašnickému chovu v drsných horských podmínkách. Na přelomu tisíciletí se tyto ovce vyskytovaly jen ojediněle. Odborníci i nadšení chovatelé se naštěstí rozhodli dát plemeni novou šanci a jeho chov popularizovat. Od roku 2000 se jejich počet na našem území téměř zdesetinásobil.

Barbora Haušková

10

PŘEDNÍ VRŠEK A DNY OSVITU

Nad městem Jeseník lze ve večerních a nočních hodinách spatřit osvětlenou mohylu s křížem na Předním vršku. „Dnů osvitu“ je však jen několik v roce. Místo, které bylo obnoveno v roce 2018, tvoří v městské krajině výraznou dominantu a s nočním osvětlením poutá zrak i na vzdálenost mnoha kilometrů.

9

VÝLETNÍCI MOHOU JÍT PO STOPÁCH OBRANY POHRANIČÍ NEBO PÁTRAT PO OSÍDLOVÁNÍ KRAJINY

Pěších výletů není nikdy dost. Těla se protáhnou, oči vidí krásu krajiny kolem a pobyt na čerstvém vzduchu podporuje apetit. Proto, pokud vyrazíte do hor, můžete se vydat na Staroměstsko, kterému kraluje Králický Sněžník. I když okolní kopce se zelenají, na tomto vrcholu leží ještě v květnu viditelné vrstvy sněhové pokrývky. A právě proto je to Sněžník.

Pod Sněžníkem se nachází rozlehlý Areál Kraličák. Kromě spousty zábavy v něm najdete hlavně nové naučné trasy. Naučná stezka Hynčice pod Sušinou využívá systému dochovaných historických cest. Takzvaná Červená trasa seznamuje návštěvníky rekreačního areálu s obdobím, kdy v pohraničí vznikala v letech 1936 až 1938 pevnostní opevnění na obranu Československého státu. Období je popsáno na 13 informačních tabulích podél celé trasy. Pětikilometrová stezka seznamuje s pevnostním opevněním, s historií, technickými detaily opevnění a jednotlivých bunkrů a pohrává si také s myšlenkou, jak by to dopadlo, kdyby... Na stezce najdou výletníci kromě řady informací také odpočinková místa.

Pokud vás zajímá historie, jak lidé dříve žili a osidlovali krajinu, vydejte se na Modrou stezku. Čeká vás příjemný sedmikilometrový okruh plný zážitků. Jednotlivé stopy osídlení jsou popsány na informačních tabulích podél celé trasy – konkrétně osídlení údolí pod Králickým Sněžníkem, způsob života, hospodaření a formování krajiny. Stezkou provázejí výletníky naučné hrací prvky, dřevěné sochy skřítků a houpačky. Výlet se třemi desítkami interaktivních prvků můžete zakončit koupáním v rybníce Úžas.

Barbora Haušková

hory, co inspiřují

„Od samotného začátku obnovování areálu Předního vršku jsme přemýšleli o nočním nasvícení kamenné mohyly s křížem. Upustili jsme od nákladného přivedení elektřiny a každonočního svícení z vícero důvodů. K přírodní lokalitě tohoto charakteru, tedy se spirituálním významem, se úplně nehodí záře reflektorů,“ vysvětluje správce místa Kamil Zajíček. „Nakonec jsme se rozhodli kříž nasvítit jen v některé dny, a osvětlení hezky zase uklidit. Vybrali jsme nejvýznamnější křesťanské svátky, včetně svátku svatě Hedviky, patronky Slezska, dále dva významné dny pro všechny místní patrioty – datum narození a úmrtí Vincenze Priessnitze, a také například Nový rok.“

Křížový kříž na Předním vršku se nachází mezi městem Jeseník a lázněmi na Gräfenberku, jeho původ sahá do první poloviny 19. století. Podle tradice je místem, kam se chodili modlit pacien-

ti Vincenze Priessnitze, aby úspěšně zvládli období krize v rámci vodoléčebných procedur. Na mohyle byl od roku 1846 pro tyto účely nápis Zbav nás všeho zlého. V posledních několika letech prochází místo obnovou a zvelebením. Místní obyvatelé i lázeňští pacienti pod vedením Kamila Zajíčka a Tomáše Wadela dávají lokalitě znovu původní význam a smysl. Kříž i tradiční nápis byl obnoven v říjnu 2018, od té doby do okolí přibýly lavičky i výsadba nových stromů, místo dýchá životem i hlubokým klidem.

A jak nadšenci, kteří o místo pečují, kříž osvětlují, když zde není přivedena elektřina? „To je jednoduché, stačí nám k tomu LED světlo s rozptýleným paprskem a trakční baterie,“ vysvětluje Kamil Zuko Zajíček.

Jiří Glabazna

11

SLUNEČNÍ STEZKA V JESENICKÝCH LÁZNÍCH

Jeseník patří hlavně díky výjimečnému počtu jasných slunečních dnů v zimním období mezi lokality s nejdelším slunečním svitem u nás. A tyto statistiky nepřímo potvrzuje i stará lázeňská stezka, která celodenní slunnou procházku nabízí návštěvníkům více než jedno století.

Pár let před započatím První světové války byl Gräfenberk natolik oblíbený, že se musela Lázeňská komise začít zabývat výstavbou nových promenádních stezek, které by byly dostupné co nejširšímu spektru pacientů, včetně invalidů. Podrobnou studii pro místní lázně vytvořil v roce 1909 Vídeňák Eugen Fassbender. Z mnoha zajímavých nápadů a vybraných partií se však před válečným běsněním stihla zrealizovat pouze jediná - tzv. Sluneční stezka. Sám autor před výstavbou lesní partií hodnotil následovně: „V době, kdy je na Gräfenberku vyhledáváno sluneční světlo a teplo, tedy v předjaří, na podzim, večer a v chladných dnech, žádá se toto po volné krajině obrácené ke slunci. Je pak nezbytné postarat se o promenádní cesty, které budou po

celý den ozářené sluncem. Jsou to svahy spadající k jihu do údolí Staříče, západně od lázní. Nejsou však přístupné. Moudrá prozíravost pak přikazuje nově vystavěné cesty ponechat volné a zamezit jejich zarůstání stromy.“ A tak nějak je tomu i dodnes. Stezka spojující dnešní balneopark, chatu Senebojku a sedlo Na Pomezí je jedinou po celý den slunnou stezkou, již v okolí světoznámých lázní naleznete. V poklidném vycházkovém tempu se jedná o příjemný půldenní výlet.

Lukáš Abt

12

CESTA KOLEM VODY

Kde pramení řeka Opava, jejíž vody plynou přes Vrbno pod Pradědem? Jaký život řeka ukrývá, co v ní žije a roste? Jakou roli hrála v historii při osídlování kraje pod horami? Proč se lidé vydávali výše do hor právě po říčkách a potocích?

Pokud vás zajímají odpovědi na tyto otázky a na spoustu dalších, vydejte se do Vrbna pod Pradědem, kde začíná interaktivní naučná stezka Cesta kolem vody. Vede skutečně těsně kolem řeky Opavy až do sousedních Karlovic, kde končí ve Vzdělávacím centru VÍCE Ve mlýně Karlovice. Stezka je dlouhá 6 km a má 10 hlavních zastavení.

Na Cestu kolem vody stojí za to se vydat zejména pro aktivní hravé poznávání. Na některých zastaveních se potkáte i s klasickými naučnými tabulemi, ty ale tvoří spíše malý základ pro různé hravé a interaktivní prvky, které na stezce najdete.

Poznáte nejrůznější vodní i lesní živočichy a rostliny, ptačí budky, hnízda, siluety živočichů, stopy živočichů... Budete si moci vyzkoušet, jaké to je být larvou

chrostíka a bydlet ve schránce z klacíků či kamínků. Ale nebojte se, nemusíte pod vodu, schránky v nadživotní velikosti pro vás budou připraveny na břehu. Bude pro vás připravena stezka bosých nohou.

Dozvíte se, že voda poháněla pily, hamry, mlýny. Sloužila při těžbě a zpracování kovů, rýžovalo se tu zlato. Někdy lidem sloužila a jindy je povodněmi soužila.

Stezka bude otevřena v červenci 2020 a bude postupně doplňována o další interaktivní prvky, kvízy pro návštěvníky a výukové listy pro školy.

Kateřina Kočí

13

ZA ZDRAVÍM A PŘÍRODOU DO JESENÍKŮ NA FARMU U STROMOVOUSE

Jsou lidé, kteří i dnes hospodaří v krajině, jako to dělali naši předkové, v souladu s přírodou a okolní krajinou. Jejich zvířata jsou jako jejich kamarádi a oni se o ně také tak starají. A jsou místa, kde můžete do tohoto způsobu života nahlédnout i vy.

Takovým místem je Farma U Stromovouse ve Staré Vodě. O stádo hnědých koz a několik kraviček se tu starají Val a Standa Zámečnickovi. V létě uvidíte zvířata na pastvinách, v zimě v útulné stáji. Zvířata, která se pasou na dobré čerstvé trávě s množstvím nejrůznějších bylin a na čerstvém horském vzduchu, pak dávají to nejlepší mléko, plné výživných látek a vitamínů.

Na farmě chovají čistokrevné plemeno kozy hnědé krátkosrsté. Jde o ryze české plemeno, které bylo v minulosti téměř před vyhynutím a zachraňovalo se z posledních pár kusů. Je to plemeno vhodné do horských oblastí. V jejich kozím stádečku uslyšíte Val a Standu volat na Dorotku, Zlatušku, Máju, Helču, Karibu, Růženku či Trinitu.

Dále chovají čistokrevné anglické plemeno krávy jersey. Jde o plemeno mléčné krávy, jejíž mléko má vysokou tučnost a bílkovinu. Stádečko tvoří čtyři kravičky, zakladatelka a matka stáda, trpělivá kráva Rozárka a její dcery Týna, Hvězdička, Eliška. A po celý rok jsou u nich k vidění vždy dvě až tři telátka.

Když víte toto a vidíte, jak jsou Val a Standa u svých zvířat šťastní, jistě vás

nepřekvapí jejich motto, kterým se řídí: „Všechna zvířata, která na farmě chováme, si zaslouží náležitou úctu, respekt a péči, protože obětují celý svůj život tomu, aby uspokojovala naše lidské potřeby.“

Jejich výrobky můžete zakoupit přímo a pouze na farmě. Jejich filozofií je, aby zákazník nakupoval u svého farmáře, kterého zná, ví, jak se chová ke zvířatům, v jakých podmínkách a jak vyrábí. V jejich malé prodejně si můžete koupit sýry čerstvé, polotvrdé a tvrdé zrající, jogurty standardní i smetanové, tvarohy a tvarohové výrobky, máslo atd.

A nejen to, můžete si zde navíc posedět v letní kavárně, kde máte možnost jejich výrobky ochutnat, osvěžit se chladným nápojem nebo výbornou kávou. A když se chcete něco dozvědět, oba vám o své farmě rádi popovídají. Spoustu zajímavých informací o farmě, ale také o přírodě Jeseníků nebo historii pastevectví si přečtete na naučné stezce Zdraví a příroda v Jeseníkách u farmy.

Kateřina Kočí

SUDETSKÁ STEZKA JE STVOŘENÁ PRO TICHÉ ROZJÍMÁNÍ

Nejsevernější cíp Rychlebských hor si s sebou z věků minulých nese tíhu zkoušeného pohraničního regionu. Bolestivé vyhnání původních německých obyvatel a nucené vyhnání řádových sester jsou břemena nejcitlivějšími. I k těmto událostem symbolicky odkazuje mystická Sudetská cesta.

Sudety jsou zeměpisný pojem, který je znám od dob starověkého geografa Ptolemaia. Nicméně na pozadí událostí druhé světové války v nás stále probouzí nedůvěru, ostych, snad i strach. A právě smyslem Sudetské cesty u Bílé Vody je rehabilitovat náš vztah (nejen) k sudetské krajině, sudetskému obyvatelstvu a přijmout je opět za své, ale najít vztah i k sobě samým.

Tato cesta ke kořenům je tvořena, tak jako biblická křížová cesta, symbolickými čtrnácti zastaveními v krajině mezi Bílou Vodou a zaniklou osadou Jedlovec (Tannzapfen). Jednotlivá zastavení Sudetské cesty ovšem nezob-

razují tradiční výjevy spojené s ukřižováním Krista. Symbolizují vztah člověka a krajiny, v němž rezonuje i vysídlení původních obyvatel, jejich náhlé a nucené vykořenění z jejich domova. Lze v nich ovšem objevit i vlastní, soukromé spojení mezi člověkem a krajinou, člověkem a domovem. Zastavení v podobě umělecky ztvárněných keramických kachlů končí po necelých třech kilometrech u Hauerovy kaple, původní německé hornické kaple v místech zaniklé osady Jedlovec.

vh

V RYCHLEBSKÝCH HORÁCH VZNIKL DALŠÍ LESNÍ BAR

Příjemné překvapení na vás čeká při toulkách mezi Borůvkovou horou a Javorníkem. U Stříbrného pramene v loňském roce vzniklo dvojčte populárního Lesního baru, který funguje nad Horní Lipovou.

Když vzniklo originální občerstvovací místo uprostřed lesů nad Horní Lipovou, o jeho životaschopnosti mnozí pochybovali. Zastávka pro všechny mlsné či hladové výletníky je totiž založená především na jejich poctivosti. Ve velkoryse zásobovaném Lesním baru za zkonsumované pochutiny platíte do kasičky naprosto samostatně bez kontroly jakékoli obsluhy. Po několika letech existence se lipovský unikát stal jedním z nejnavštěvovanějších turistických míst Jeseníků. A možná není ani divu, že od loňské sezony má v severní části Rychleb svého sourozence.

Druhá netradiční občerstvovna se nachází na modré turistické trase mezi Borůvkovou horou a Javorníkem, přes-

něji u Stříbrného pramene vzdáleného cca kilometr od osady Zálesí. Vydátný Stříbrný pramen v nadmořské výšce 800 metrů na úpatí kopce Koníček donedávna k zahánění žízně lákal sám o sobě. Dnes se v dřevěných, vytesávaných žlábkách chladí v horské pramenité vodě lákavější osvěžení. Časem uvidíme, zda nakonec i díky tomuto baru v přírodě nepřibudou nad Zálesím hordy výletníků kochajících se výhledy k třpytícím se polským jezerům na obzoru.

vh

TOP DESTINACE — JESKYNĚ NA ŠPIČÁKU

17

JESKYNĚ JSOU POVAŽOVÁNY ZA NEJSTARŠÍ PÍSEMŇE DOLOŽENÉ JESKYNĚ VE STŘEDNÍ EVROPĚ. ZÁROVEŇ SE V JEJICH CHODBÁCH ZACHOVALY UNIKÁTNÍ ALCHYMISTICKÉ SYMBOLY ČI RENESANČNÍ MALBA, KTERÉ JSOU TŘETÍMI NEJSTARŠÍMI DOCHOVANÝMI JESKYNŇÍMI MALBAMI U NÁS.

VÍTE, ŽE...

18

VYSOKÁ HOLE SE DŘÍVE JMEŇOVALA HOHE HEIDE, TJ. VYSOKÝ VŘES? NAŠI PŘEDKOVÉ TOTIŽ JESENÍKŮ MILOVALI V POZDNÍM LÉTĚ. PŘÁVĚ V TÉ DOBĚ NA HŘEBENECH KVETL VŘES. NA VYSOKÉ HOLI SE ROZKLÁDAL PO OBOU STRANÁCH CESTY. DRUHÝ NEJVYŠŠÍ VRCHOL JESENÍKŮ BYL PŘEJMENOVÁN PO ROCE 1945.

ROZHLEDNA BUKOVKA NAD RAPOTÍNEM

Nevyhledávejte-li vsuktku ty neznámější lokality Jeseníků, které jsou v sezóně obleženy davy přírodychtivých turistů, a oceníte spíše výlet klidnějšími místy hor, rozhodně byste neměli vynechat okolí Bukového kopce nad Rapotínem.

Bukový kopec (641 m n. m.) leží nad Rapotínem, na západním úpatí Jeseníků, při cestě do oblíbených Koutů nad Desnou a Červenohorského sedla. Od roku 2016 se na vrcholu sousedního, o trochu nižšího Předního Bukového kopce, v nadmořské výšce 624 metrů, tyčí dvacet dva metrů vysoká rozhledna Bukovka. Po zdolání 111 schodů se vám naskytne výhled na údolí Desné, hřeben Hrubého Jeseníku i Rychlebské hory a masiv Králického Sněžníku. V přízemí masivní dřevěné rozhledny především za nepříznivého počasí oceníte velkorysou útulnu.

Dosažením rozhledny váš výlet rozhodně nemusí být u cíle. V okolí je vyznačena okružní naučná stezka s osmi zastaveními, která začíná i končí

u rapotínského obecního úřadu. Osmikilometrový okruh vás zavede i k Švédské kapličce připomínající tragédii ze 17. století, k jeskyňce v bývalém mramorovém lomu, která nese příznačné jméno Skalní krčma, nebo k příjemnému lesnímu balneu. Právě balneo, podobně jako světoznámý Balneopark Vincenze Priessnitze v Jeseníku, nabízí příjemné osvěžení studenou vodou ve dvou různě hlubokých kádích na nohy a jedné speciální kádi na ruce a předloktí. A když už budete na boso, neměli byste vynechat ani blahodárnou masáž chodidel po chodníčku vyskládaného kamínky různých tvarů a velikostí.

vh

VYZKOUŠEJTE SI ADRENALIN BEZPEČNÉHO ZÁVODĚNÍ

Vzrušující závodní atmosféru můžete zažít i s dálkovým ovládáním v ruce. Nevěříte? Pod Pradědem fungují tratě, na kterých si své schopnosti a dokonalou koncentraci vyzkoušíte při řízení RC modelů.

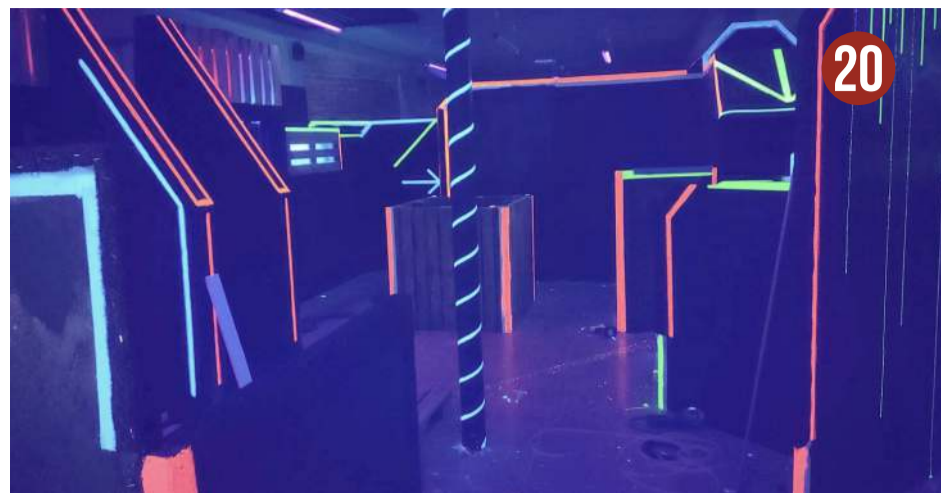
Označení RC modely zahrnuje dálkově ovládané zmenšeniny skutečných aut, lodí, tanků, letadel či dronů. Jako každou lidskou aktivitu i RC modely lze rozdělit od těch pro děti a začátečníky až po ty nabašené, závodní. Do Starého Města u Bruntálu si jezdí zazávodit s vlastními RC modely ostřílení modeláři, jejich koníček si tam ovšem můžete vyzkoušet i bez jakýchkoli zkušeností. Tamní klub modelářů, který RC park vybudoval, provozuje mimo jiné půjčovnu RC modelů a školu řízení pro začátečníky. K zapůjčení jsou připraveny 1/14, 1/28 nebo 1/10 modely.

Ve Starém Městě se jezdí na onroad, offroad i rallycrossové dráze. Dráhy jsou určeny pro modely 1/14 a menší,

na poslední jmenované mohou kroužit i větší modely. Dvě dráhy s prostornými vyvýšenými tribunami jsou venkovní a dvě jsou vnitřní.

Vzrušení do žil vám ve Starém Městě může také vylít střelba. Součástí RC parku je krytá airsoftová střelnice, na níž si zastřílíte z replik ostrých zbraní na pohyblivé terče. Postřeh i přesnost si na ní můžete vyzkoušet všechny věkové kategorie.

vh

LASER ARENA PŘEDSTAVUJE ADRENALIN S PRVKY POČÍTAČOVÉ HRY

Zastihne-li vás špatné počasí, nebo jen budete chtít zkusit na svých toulkách i jiný adrenalin než nabízí jesenická příroda, navštivte s rodinou či přáteli Laser Arénu v Šumperku. Laser game je akční týmová zábava, která kombinuje prvky počítačové hry se střelbou. Nebolí, nebarví a mohou se jí účastnit i děti od osmi let.

Šumperská aréna se nachází v podzemních prostorách nedaleko historického centra města a pojme 3 až 10 hráčů. Vybrat si zde můžete z osmi taktických her různé obtížnosti, doprovázených tematickou hudbou. Je jen na vás, zda si zvolíte soubor všichni proti všem, nebo budete týmově čelit radiaci, či upírům. Hra trvá 15 minut a čeká vás při ní intenzivní běhání, schovávání, překonávání překážek a střelba na ploše 275 m².

Vybavení – lehkou vestu s hracími senzory, informačním LCD panelem, který zachycuje průběh hry, a zbraň, dostanete na místě. Na konci hry je připravena

pro každého z hráčů podrobná statistika výsledků. Kromě toho si můžete zapůjčit i chytré náramky a sledovat vlastní fyzický výkon při hře. Kdo chce znásobit požitek ze hry, měl by si vzít tmavé oblečení a podmínkou je sportovní obuv.

Rodiny i skupiny přátel nebo pracovních týmů mohou v Laser aréně netradičním způsobem trávit volný čas po celý rok a předchází rezervaci.

Barbora Haušková

TOP DESTINACE – ADRENALIN PARK ČESKÁ VES

22

ADRENALINOVÁ VĚŽ S OBŘÍ LANOVKOU, BUNGEE TRAMPOLÍNA I DVĚ TRAMPOLÍNY KLASICKÉ, „DOSPĚLÁCKÉ“ LANOVÉ CENTRUM, DĚTSKÉ LANOVÉ CENTRUM, LUKOSTŘELBA NEBO JÍZDA NA KONÍCH – Z TĚCHTO ZÁŽITKOVÝCH ATRAKCÍ SI MŮŽETE VYBRAT V ADRENALIN PARKU ČESKÁ VES.

NÁŠ DALŠÍ TIP – HORSKÉ MINIKÁRY NA RAMZOVÉ

23

DALŠÍ ADRENALINOVÝ ZÁŽITEK NA VÁS ČEKÁ NA RAMZOVSKÝCH SJEZDOVKÁCH. V LÉTĚ SE TOTIŽ JEDNA Z NICH PROMĚŇUJE V ZÁVODNÍ DRÁHU HORSKÝCH MINIKÁR O DÉLCE 855 METRŮ. NA START VÁS SAMOZŘEJMĚ VYVEZE POZEMNÍ VÝTAH, PAK UŽ ZÁLEŽÍ JEN NA VAŠÍ ODVAZE.

POZNEJTE JESENÍKY ZE VZDUCHU

Touha shlížet na krajinu z ptačí perspektivy člověka provází od počátku věků. Že je oprávněná nám více jak kdy jindy potvrzují nádherné a stále pro naše oko netradiční fotografie pořizované nejmodernějšími technologiemi. Nicméně ani ty nenahradí osobní prožitek z nebe. V Jeseníkách vám ve splnění tohoto snu nic nebrání.

Víte, že v jesenickém regionu existují tři vnitrostátní veřejná letiště? V Šumperku, v Krnově a v Mikulovicích u Jeseníku. První dvě jmenovaná provozují vyhlídkové lety pro veřejnost. I vy si tak můžete splnit sen o úchvatné podívané na jesenické hory, malebné podhůří, hrady, zámky nebo na váš rodný dům či chalupu.

Ze Šumperka můžete do oblak vzlétnout až v tříčlenné skupince v americkém jednomotorovém letounu Cessna 172 nebo českém, taktéž jednomotorovém letadle, Zlinu Z-43. Mezi nejoblíbenější trasy samozřejmě patří ty s průlety nad Pradědem, přečerpávací elektrárnou Dlouhé Stráně, Červenohorským sedlem nebo nad hrady a zámky.

Z krnovského letiště nezapomenutelné výhledy můžete absolvovat taktéž v maximálně tříčlenné skupince na letounu Zlin Z-43. Pouze po boku pilota do nebe můžete vystoupat v bezmotorovém Blaníku L-23 nebo motorizovaném větronu L13SE Vivat. Kromě hřebenu Jeseníku se z Krnova můžete proletět nad Osoblažskem či Opavskem.

Obě letiště jsou schopna vyhovět vašim přáním, nad kterými lokalitami byste se chtěli proletět. Lety jsou provozovány za letového počasí každý víkend od začátku dubna do konce října. Individuálně lze domluvit lety i během pracovního týdne či mimo leteckou sezónu.

vh

24

NA KOLE ZE ŠUMPERKA DO VLČÍHO DOLU, KOLEM HÁJE A ZPĚT

Pokud trávíte léto v Šumperku a okolí, určitě vás zaujme rozhledna tyčící se severozápadně nad městem. Kopec Háj, na kterém se nachází stejnojmenná rozhledna, je vysoký 631 metrů nad mořem. Kromě pěších výletů se díky četným lesním cestám, mnohdy značeným, dá celý kopec objet. Ač se to nezdá, jde o pořádný terén.

Cesta může začít už ve městě, odkud se lze vydat nejdříve po asfaltu na výletní místo Bludoveček. Spojnice je určena právě cyklistům a výletníkům, jejichž cílem je zdejší restaurace. Odtud se vydejte od rozcestníku Zámeček vrstevnicovou cestou na horní konec Bludova, kde se nachází točna autobusu. Pokračujte doleva po silnici k rozcestníku Pod Lipami a pokračujte vpravo po Dětské naučné stezce až ke koupališti Vlčí důl. Pokud se chcete osvěžit, najdete zde přírodní koupaliště s veškerým zázemím, včetně občerstvení. Údolí stoupá po značené modré cestě k prameni Vítóninského potoka až na Zlatník. Odtud se vydejte po zelené kolem kopce Baba, až dojedete ke Kostelíčku, poutnímu místu s oficiálním názvem kostel Božího Těla. Ve 14. století ho nechal vystavět Ondřej z Bludova. Místo ukryté v lese mezi Šumperkem a Hrabnovem s křížovou cestou je oblíbenou zastávkou turistů

a cykloturistů, v kostele se tady nepravidelně konají bohoslužby a na prostranství před ním různé akce včetně tradiční pouti. Kostelíček je místní raritou, protože se jedná o lesní poutní kostel. Leží na romantické lesní mýtině, kde rovněž pryská pramen s chutnou vodou a kde kromě Stonova kříže a božích kalvárie.

Odtud to již není daleko po zelené značce na Háj, ale jen pro hodně zdatné cyklisty. Lepší je dát se po žluté směrem k rozcestníku Vápenice a odtud případně otočit směr a vydat se po vrstevnicové cestě. Pak lze zvolit jednodušší variantu z Vápenice po silnici do Šumperka přes Dolní Temenici, nebo opět lesními cestami až do Šumperka. Díky důslednému turistickému značení i hojně navštěvovanosti blízkého příměstského lesa nezabloudí ani návštěvník neznalý místa.

vh

25

PROČ SI VYJET NA KOLOBĚŽCE?

Ještě vás nenapadlo vyrazit za poznáním a přírodou na koloběžce? Tak to je velká škoda. Jízda na koloběžce už není rozhodně výsadou dětí. A my v Jeseníkách máme hned několik důvodů, proč právě u nás propadnout kouzlu koloběžkování.

Koloběžky nejsou jen příjemným zpestřením pohybových aktivit ve městě. S koloběžkou se můžete vydat na plnohodnotný výlet, který běžně absolvujete na kole. Kromě husté sítě jeseníckých cyklostezek, mezi nimiž jsou báječné terény pro koloběžky, byste si neměli nechat ujít koloběžkový sjezd přímo z našeho majestátního Pradědu nebo neuvěřitelný sedmnáctikilometrový sjezd od jednoho z technických divů Česka, přečerpávací nádrže Dlouhé Stráně. Úžasným koloběžkovým zážitkem je i panoramatická, patnáctikilometrová trasa nad údolím Moravy mezi chatou Slamněnkou a Dolní Moravou.

A taková jízda na koloběžce v sobě ukrývá nejedno pozitivum pro vaše zdraví. Koloběžka je zdravý komplexní a přirozený pohyb, který napravuje záda, posiluje svaly a zlepšuje figuru. Ne nadarmo je využíván jako pórázová terapie a kompenzační cvičení při bolestech zad způsobených těžkou fyzickou prací či sedavým zaměstnáním.

Jízda na koloběžce výrazně posiluje záďové svaly kolem páteře a břišní sval-

stvo, posiluje dolní končetiny od pánevního dna až po lýtkové svaly, tj. odborně řečeno aktivuje svaly hlubokého stabilizačního systému páteře, které takto komplexně v každodenním životě zapojujeme velmi málo. Zároveň celkově stabilizuje trup a kyčle. Oproti cyklistice koloběžka zapojuje mnohem více svalů, naopak ve srovnání s běháním zatěžujete méně klouby. Pravidelné a správné koloběžání je dokonalou prevencí proti civilizačním chorobám. Takže se koloběžku rozhodně nevyhýbejte v žádném věku. Je vhodný i pro začátečníky, kteří žádný sport pravidelně neprovozovali.

A dalším důvodem, proč koloběžkovat po našich horách, je skutečnost, že právě v Jeseníkách, v Potůčnicku nedaleko Hanušovic sídlí průkopníci českého koloběžku, rodinná firma Kostka. Možná právě v jejím areálu, si na cvičné dráze vyberete koloběžku, ze které už neslezete.

vh

26

NA KOLOBĚŽCE KOLEM SVINÍ HORY

Výlety po horách nejsou zadarmo. Ať už půjdete pěšky, pojedete na kole nebo budete zdolávat krásy krajiny na koloběžce, můžete okusit terén, který není pro běžné smrtelníky. Pokud si opravdu troufáte, zkuste zamířit na Malou Moravu, která v současnosti zahrnuje celkem devět obcí posetých podél silnice z Hanušovic do Králík, a objet horu nazvanou Sviní.

Start začíná ve Vojtíškově, kam se můžete dostat autem po silnici II/312. Obec charakterizují četné serpentiny a v horní části krásné výhledy na Hrubý Jeseník a Hanušovickou vrchovinu. Odtud se po zelené turistické trase vydejte do další vysokohorské obce nazvané Vysoká. Ta se rozkládá na jihovýchodním svahu Sviní hory. Obec je zajímavá také tím, že odtud pochází rodina hudebního skladatele Franze Schuberta. Ovšem už jeho dědeček se zapsal do historie zdejšího kraje. Stal se obhájcem vzbouřených sedláků u kolštejské vrchnosti, která sídlila v obci Branná. V krajině dodnes zůstaly drobné církevní stavby, které nechal postavit, například sousoší Krista na hoře Olivetské u cesty mezi Novou Vsí a Vysokými Žibřidovicemi. Pokračujte po žluté trase až k rozcestníku žleb Zeleného potoka. Tento vodní tok pramení na severních svazích Sviní hory a ústí do Moravy ve Vlaském.

Odtud stoupá žlutá trasa dál k Jasanímu hřbetu a dále k rozcestníku U Sedmi cest. V tomto místě se kříží dvě turistické značky, modrá a žlutá. Ale cest tudy vede opravdu sedm, i když některé z nich představují nenápadné pěšiny. Rozcestník je vrcholem této náročné jedenáctikilometrové trasy.

Odtud se vydejte po modré směrem do Vojtíškova. V sedle Sviní hory projedete místem nazvaným U Čtyř rohů a pokračujete k rozcestníku U Johanesa, kde se kříží lesní cesty na svahu Sviní hory. A právě zde se nachází podle pověstí sídlo ducha Králického Sněžníku. Poslední část trasy vede dále po modré zpět až do Vojtíškova. Nezapomeňte přibalit občerstvení, zdejší krása spočívá také v tom, že se zde nenachází restaurace ani jiné turistické cíle. Prostě jen vy a sudetská krajina.

Barbora Haušková

27

VYDEJTE SE DO PODZEMNÍHO LABYRINTU. ČEKÁ VÁS NAPÍNAVÁ HRA

Jen málokdo nikdy neslyšel o Stezce do oblak, obřím mamutovi, bobové dráze nebo dětském vodním světě. Kromě těchto ikonických atrakcí nabízí areál Dolní Morava ale mnohé další, neméně atraktivní zážitky, a některé jsou navíc spjaté s místní historií a pověstmi.

Podobně jako jiná pohoří má i Králický Sněžník svého vládce. Zdejší pánem hor je lesní duch Stamichman. Ukryvá se v kmenech stromů a je známý svými zlomyslnými kouzly. Více se o něm dozvíte na Stamichmanově naučné stezce. Vede lesem, je jen 800 metrů dlouhá a příjemně zkrátí cestu od parkoviště k areálu. Příběhem zdejší přírody vás provedou na deseti zastaveních informační tabule a dřevěné vyřezávané sochy. Procházku zpestří posed s výhledem do údolí a kamenná jeskyně.

U horní stanice lanovky (U Slona) se pak můžete vydat do 450 metrů dlouhé Stamichmanovy štoly. Uměle vybudovaný podzemní labyrint chodeb odka-

zuje na hornické osidlování jesenické krajiny a švédské tažení za třicetileté války. Vybrat si můžete ze dvou her. Jedna varianta je určena pro děti od 4 let, druhá náročnější teenagerům od 10 let. Cestou za pokladem vás provede aplikace v mobilním telefonu, nebo vám při registraci na pokladně zapůjčí tablet. Splnit všechny úkoly a vyluštit potřebná hesla trvá přibližně 30 minut a hrát může až 5 osob.

Barbora Haušková

28

KOUZLO ÚZKOKOLEJKY V OSOBLAŽSKÉM VÝBĚŽKU

Jízda vlakem má své kouzlo. A když jde o unikátní projížďku, zážitek se násobí. Jedním z takových unikátů je Osoblažská úzkokolejka, dráha s atypickým rozchodem 760 milimetrů, nacházející se v Osoblažském výběžku. Po jejích kolejích se prohání vlaky od roku 1898.

Úzkokolejka je zajímavá svou klikatostí, na 20 kilometrech se nachází úctyhodných 102 oblouků. Trati se tak přezdívala „dráha sta oblouků“. Projížďka po Osoblažské úzkokolejce z Třemešné do Osoblahy nabízí v návštěvnické sezóně otevřené výletní vozy, pивní vagon, cyklovagon i vůz pro přepravu imobilních cestujících. Navíc díky rekonstrukci se i samotné nádraží ve Slezských Rudolticích vrátilo do třicátých let.

Zahájení turistické sezóny je vždy na začátku května, letos to však bude až v červnu. Přesné termíny včetně noviněk a akcí najdou nadšenci na webových stránkách. Parní vlak je obvykle v provozu v červnu o sobotách.

V prázdninových měsících vyjíždí každou sobotu, neděli a svátek. V září jezdí první tři soboty.

Kromě pravidelných letních jízd je také vypravován parní vlak k různým příležitostem, např. Strašidelný vlak do strašidelného zámku ve Slezských Rudolticích, Gastrovlak na Gastrofestival do Osoblahy nebo Svatomartinský vlak na Martinské hody do Bohušova. Provoz vlaku tak během roku oživuje celý Osoblažský výběžek. Kapacita parního vlaku činí 150 cestujících.

Barbora Haušková

TIP DESTINACE – JESENÍKY VŠEMI SMYSLY

30

ZAJÍMAVÁ BUDOVA BÝVALÉHO STROJNÍHO MLÝNA V CENTRU KARLOVIC KONEČNĚ OŽIVÁ. SPOLEK ACTAEA – SPOLEČNOST PRO PŘÍRODU A KRAJINU ZDE OTEVŘEL VZDĚLÁVACÍ CENTRUM VÍCE VE MLÝNĚ KARLOVICE A ZVE NÁVŠTĚVNÍKY JESENÍKŮ NA VÝSTAVU „JESENÍKY VŠEMI SMYSLY“.

TOP DESTINACE – ZOO FAUNAPARK

31

NA RODINNÉ DOVOLENÉ V JESENÍKÁCH BYSTE SI ROZHODNĚ NEMĚLI NECHAT UJÍT NÁVŠTĚVU ZOO FAUNAPARKU V HORNÍ LIPOVÉ. NIKDE JINDE V JESENÍKÁCH SE TOTIŽ NEPOTKÁTE S TYGREM, PUMOU, PÁREČKEM ROZTOMILÝCH SURIKAT NEBO HRAVOU RODINKOU LEMURŮ.

29

MĚNÍ PAPÍR V ZÁŽITEK. STOVKY LET!

Ruční papírna ve Velkých Losinách patří k největším lákadlům v regionu. Manufaktura je unikátní především tím, že se zde vyrábí už více než 420 let papír pořád stejně. A současně jde o muzeum. Ale ne ledajaké. Návštěvníci se mohou podívat, jak se vyrábí a sami si načerpat vlastní arch papíru. Jde o jedinečný zážitek, jak z kašovitě hmoty vznikne originální papír.

Vytvoření vlastnoručně načerpaného archu papíru s průsvitkou se nabízí celoročně v areálu ruční papírny dle ročního období – v létě v zahradní dílničce a v zimě v prostorách výroby, a to po celou otevírací dobu. Navíc si mohou návštěvníci vytvořit i vlastní obálku, jak jinak než z ručního papíru, a zapečetit ji voskem.

Papírna navíc stále experimentuje jak se samotnými možnostmi papíru, tak i použitými surovinami. Ve spolupráci s pražskou ZOO tak vznikl papír ze sloního trusu. K výrobě už posloužilo i kravské lejno, a prý nesmrdí! Jedním z experimentů, který se stal také prodejním hitem, je živý rostoucí papír. Jde o různá práníčka, která lze zasadit do hlíny a čekat, až vyklíčí rostlina. Papírna svým nápadem zaměstnala i výzkumníky z Výzkumného ústavu rostlinné výroby – genové banky v Praze.

„Hlavní rozdíl mezi výsevním páskem a rostoucím práníčkem je ve způsobu

zpracování do ručního papíru. Jde o to, že semínko je nějakou dobu namočené, což podporuje jeho klíčivost. Při nevhodném druhu semínka vyklíčí dřív, než se z něj stane práníčko,“ vysvětlil ředitel Ruční papírny ve Velkých Losinách Petr Fouček. Mezi vhodné rostliny patří svazanka nebo aksamitník.

Tradiční výroba využívá po staletí suroviny z místních polností, technické vybavení od regionálních strojírenských firem a do jesenického regionu láká desítky tisíc turistů a návštěvníků.

Papírna pořádá také dny pro veřejnost. Pravidelně své brány otevírá v srpnu (8. a 9. 8. 2020) v rámci akce Víkend v papírně. Další akce nazvaná Advent v papírně láká návštěvníky nejen na prohlídky, ale i na možnost zakoupit regionální výrobky od zručných řemeslníků a producentů.

Barbora Haušková

32

SKRYTEPRIBEHY.CZ

PO STOPÁCH STARÝCH JESENICKÝCH PŘÍBĚHŮ S HRAVOU APKOU

Seznamovat se s historií prostřednictvím standardních muzejních expozic je pro mnohé z nás možná tak trochu nuda. Poznat pradávno příběhy z Jeseníků ovšem můžete i hravěji díky mobilní hře Skryté příběhy.

Díky Skrytým příběhům poznáte nejen zajímavá místa, ale navíc můžete cestovat v čase a udělat každý rodinný výlet neobyčejným dobrodružstvím. Tuto venkovní mobilní hru si můžete zahrát na více než stovce míst od Aše až po Beskydy. U nás v Jeseníkách a Rychlebech se odehrává šest z nich.

Příběh z Rychlebských hor vás přenesne na konec 18. století, kdy městem Javorník zněly skladby houslového virtuosa Karla Ditterse, který byl ve své době větší hudební hvězdou než slavný Mozart.

Novinkou sezóny je příběh o jesenickém katovi, díky němuž se podíváte k bájným Čertovým kamenům, rozhledně Zlatý Chlum, kaplička na Křížovém vrchu nebo k sousoší velikána Priessnitz.

Příběh z Cukmantlu, tedy z dnešních Zlatých Hor, se odehrává o pár desetiletí

zí dříve a o napětí a záhady v něm není nouze. Tehdy totiž byly ve zlatohorském podzemí nalezeny dva veliké valouny zlata. Měšťané ze Šumperka naopak v příběhu z dob renesance potřebují pomoc se svým nenasytým pánem Janem ze Žerotína. Po stopách dávných osadníků drsného jesenického kraje se vydáte s příběhem Jeseničtí skřítky, který se odehrává v lesích kolem rašeliniště Skřítek za časů, kdy panoval král Přemysl Otakar II. V posledním příběhu můžete zachránit před nejednou nesnází hollywoodskou hvězdu Millu Jovovich, která u přehrady Slezská Harta v roce 1998 natáčela film Johanka z Arku.

Zaujaly vás jesenické příběhy? Tak si neváhejte stáhnout aplikaci doma. V terénu už nebudete potřebovat datové připojení, jen odhodlání zažít dobrodružné cestování časem. vh

33

HLEDAČKY NEBOLI QUESTY, POKLAD NA KONCI POZNÁVACÍ CESTY

Hledačka neboli quest je hra – cesta za poznáním na určitém místě s pokladem na konci, tak trochu podobná naší šipkované. Pokud máte rádi pohyb v přírodě a rádi se dozvíte něco nového, pak jsou hledačky určeny právě pro vás.

Text hledačky vede hráče po stále trase, nabízí jim různé indicie a jejich správné rozluštění je nakonec dovede k pokladu. Propojení zábavy a poučení v questingu přinese radost všem, bez rozdílu věku. Trasy najdete na mnoha místech po celé republice. Zaměřují se na poznávání přírody a historie v čistě přírodním prostředí nebo v okolí města a obcí. Mají různou obtížnost podle možností na trase nebo podle fantazie tvůrců. Nepotřebujete k nim žádné technologie, pouze papír s hledačkou a tužku. Pak už vám stačí jen chuť si hrát, trochu pozornosti pro hledání indicí, někdy musíte zapojit fantazii.

Také u nás v Jeseníkách vzniklo několik hledaček, na které bychom vás rádi pozvali. Můžete zamířit do České Vsi na hledačku „Osudy mezi horami“, která mapuje lidské příběhy pod Čertovými

kameny. Ve Vrbně pod Pradědem se na „Hledačce stromové“ dozvíte spoustu zajímavostí o stromech a přírodě. Potěší vás určitě hledačka „Karlovické vyhlídky“, která nabízí výhledy nejen na Karlovice. Na Farmě U Stromovouse ve Staré Vodě můžete projít „Mlékařský quest“. V Ludvíkově poznáte práci starých mistrů a jiné zajímavosti pod Zámeckou horou. Za hledačkami můžete dále zamířit do Bruntálu, Rýmařova, Krnova, Andělské Hory, Suché Rudné. Některé z nich jsou součástí razítkovací hry Jeseníky hrou. Všechny hledačky najdete na www.questing.cz, kde jsou pro vás ke stažení zdarma. Na místě je pak můžete získat například na obecních úřadech, v informačních centrech, v pokladnách muzeí, kde jsou k dostání za drobný poplatek za vytištění.

Kateřina Kočí

34

JESENÍKY HROU – HRAJTE SI A POZNÁVEJTE JESENÍKY

V letošním roce se v Jeseníkách spouští nová razítkovací hra. Pokud si rádi hrajete a poznáváte přitom zajímavá místa, pak je tato hra určena právě vám. Potěší vás úspěšně vyplněná křížovka či kvíz? A co odměna na konci hry? Tak se do toho v Jeseníkách můžete pustit.

Hra je situována zejména do oblasti Vrbenska, do těsné blízkosti nejvyšší hory Jeseníků, Pradědu, ale nejen tam.

Zavede vás do Jeseníku a České Vsi nebo do Zlatých Hor. Odhalí vám historii Bruntálu a jeho okolí nebo se s ní

vydáte do Rýmařova.

Na jednotlivých místech, která jsou zaznačena v mapě, si můžete zahrát hry – hledačky neboli questy, kvízy, křížovky, někde můžete získat razítko jako odměnu za to, že jste došli na vrchol. Prostřednictvím her poznáte přírodní krásy a taje tohoto kraje, jací zde žijí živočichové a jaké rostliny zde rostou, proč je vlastně příroda Jeseníků tak vzácná a proč stojí za to ji chránit. V průběhu hry se vám jako mozaika bude skládat historie kraje, osudy lidí v horách i údolích pod nimi.

Můžete se také těšit na úžasné výhledy, o kterých jste ani netušili. Uvidíte Hrubý Jeseník – Praděd, Petrovy kameny a Velkou kotlinu z úplně jiných stran a na druhou stranu se vám naskytnou pohledy na sopky Velký a Malý Roudný v Nížkém Jeseníku. Stačí jen vystoupat na některý z vrcholů, kde jsou hry a razítka.

Kromě zraku a sluchu zapojíte i jiné smysly, třeba na interaktivní stezce Cesta kolem vody z Vrbna pod Pradědem do Karlovic nebo na výstavě

Jeseníky všemi smysly ve Vzdělávacím centru VÍCE Ve mlýně v Karlovicích. Můžete nahlédnout do zdejších muzeí a expozic. Na mapě, která je herním plánem, jsou zobrazeny kromě her ještě další zajímavosti navštívených míst.

Celkem je pro vás připraveno 15 her. Můžete je obejít všechny. Pro získání odměny musíte ale nasbírat nejméně 5 razítek za úspěšně vyřešenou hru. Za více razítek vás čeká „větší“ odměna.

Mapu s hracím plánem Jeseníky hrou zakoupíte na místech jednotlivých her a razítek, která najdete od července na stránkách www.jesenikyhrou.cz. Každá mapa s vyplněnými hrami je kryta výhrou.

Co můžete vyhrát? Čekají na vás průvodce po naučných stezkách Jeseníků, kniha Svět hor či jiné knihy o horách a Jeseníkách nebo trička a další drobnosti, které jistě potěší.

Odměnu si můžete vyzvednout ve Vzdělávacím centru VÍCE Ve mlýně Karlovice.

Kateřina Kočí

ÚŽASNÝ RYBNÍK NABÍZÍ ÚŽASNÝ SPORT — PADDLEBOARDING

Víte, kde se v Jeseníkách můžete oddat sportu, kterému propadli například Pierce Brosnan, Cindy Crawford, Jennifer Aniston nebo Kate Hudson? Jde o paddleboarding a vyzkoušet si jej můžete na rybníce Úžas v Areálu Kraličák. Nezvykle vysoko položená vodní plocha vybízí k letním vodním hrátkám.

Jde o sport, při kterém jezdec na prkně podobném surfovému longboardu používá k pohybu vpřed dlouhého pádla, rovněž je někdy zkráceně nazýván SUP (Stand Up Paddle = pádlování ve stoje). V Areálu Kraličák si návštěvníci mohou půjčit paddleboardy přímo u rybníka Úžas. Stačí si předem prostřednictvím telefonu nebo e-mailu tyto „prkna“ zamluvit předem. Paddleboardy zde půjčují včetně pádla a pumpy.

A v čem spočívá kouzlo tohoto sportu? Především v možnostech, kdy není potřeba žádného specifického počasí nebo prostředí. Tento sport se dá pro-

vozovat i v úplném bezvětří, stačí rybník či řeka. Sportovci si mohou na vodě užít spoustu zábavy.

Přestože počátky tohoto sportu sahají do šedesátých let 20. století na Havaj, k masivnějšímu rozvoji tohoto sportu došlo až po přelomu tisíciletí. Od roku 2009 zažívá paddleboarding raketový vzestup nejprve v Americe a poté i v ostatních částech světa. Věnuje se mu široká masa lidí od surferů, windsurferů a později kanoistů a kajakářů.

Barbora Hausková

KAM ZA JACHTINGEM? PŘECE NA JESENICKÉ MOŘE!

Přemýšlíte, co se za titulkem článku vlastně skrývá? Ne, legraci si opravdu neděláme. „Jesenické moře“ se přezdívá Slezské Hartě, nejmladší přehradě v republice. A právě tam, pod vrcholky jesenických sopek, můžete okusit atmosféru lodní posádky.

Slezská Harta je pro jachting jako stvořená, patří k místům s nejlepšími podmínkami pro jachtový sport u nás. Nad její otevřenou hladinou vanou převážně západní a severozápadní větry a kromě dvou lokalit mají stálý směr. V některých místech je možné dojet až k břehům a vystoupit suchou nohou nebo odpočívat na kotvě v liduprázdných, romantických zátokách.

V místě působí půjčovna kajutových plachetnic a jachtařská škola. Můžete si pronajmout některou z plachetnic a strávit s ní nezapomenutelný víkend či týdenní dovolenou. Půjčit si plachetnici není zrovna dostupné pro každého smrtelní-

ka, přeci jen je nutné vlastnit platný kapitánský průkaz. Svůj sen o plachtění na třpytivé hladině si můžete splnit i tak. Tamní jachtaři nabízejí zážitkové plavby. Možná se po takové jízdě rovnou přihlásíte do jachtařské školy, ve které vám zkušený jachtař a lodivod předá své dlouholeté zkušenosti a seznámí se základy jachtingu formou praktické výuky přímo na palubě plachetnice.

vh

TIP DESTINACE — BALNEOPARK VINCENZE PRIESSNITZE

38

BALNEOPARK V PRIESSNITZOVÝCH LÉČEBNÝCH LÁZNÍCH JE SPECIÁLNÍ „VODNÍ ZAHRADE“. MŮŽETE SE V NÍ BRODIT POTŮČKY, VYZKOUŠET PRIESSNITZOVY LAVIČKY NEBO PRIESSNITZOVY STŘIKY. NA NEJODVÁŽNĚJŠÍ NÁVŠTĚVNÍKY ČEKÁJÍ I PŘÍRODNÍ SPRCHY SE STUDENOU PRAMENITOU VODOU.

PŘÍRODNÍ KOUPÁNÍ V JESENÍKÁCH

Horké letní dny je fajn strávit u vody. Skvělou alternativou k městským koupalištím a akvaparkům je koupání v přírodě. Vyberte si z našich tipů na přírodní biotopy, rybníky nebo zatopené lomy, které jsou rozestry po Jeseníkách a sousedních pohořích.

Trávíte-li svou dovolenou v šumperské části Jeseníků, osvěžit se můžete na **Krásném**. Nádrž, kde své první vruty do vody trénoval olympionik Aleš Valenta, a která se stala dějem filmu *Krásno šumperského rodáka Ondřeje Sokola*, leží necelé dva kilometry od města. V téže lokalitě, na slávu vyhlášeného rekreačního areálu poloviny minulého století pomaličku navazuje přírodní koupaliště **Vlčí důl** u Bludova.

V bruntálské části hor byste si neměli nechat ujít koupání na **Slezské Hartě**. Kromě klasického odpočinku u vody se můžete vydat na vyhlídkovou plavbu na replice historické lodi nebo elektroloď, půjčit si šlapadlo, člun či kajutovou plachetnici, nebo se rovnou přihlásit do jachtařské školy. U Rýmařova nenáročné přírodní koupání nabízí **Edrovický rybník** a **rybník Tvrdkov**. Za jedno z nejpříjemnějších a nejkrásnějších koupacích míst v regionu je považován přírodní **biotop v Pasece**. Koupání uprostřed přírody bez chemie, nechybí dětský bazének, relaxační řeka ani vodní tobogán. To vše doplněno moderním zázemím včetně občerstvení. Stejně příjemné biokoupaliště najdete v nejvýchodnější oblasti Nížkého Jeseníku, v **Úvalně u Krnova**. Plovárna Na

výsluní pod rozhlednou Hanse Kudliča krom toho nadchne jedinečným panoramatickým výhledem do krajiny.

Naopak ve východní části hor, na Staroměstsku, se osvězte a projedte na paddleboardu na **rybníce Úžas**, který je součástí areálu Kraličák v Hynčicích pod Sušinou.

Fenoménem Rychlebských hor jsou **zatopené lomy**. Téměř na každém kroku se v těchto horách setkáte s připomínkou toho, že jste se ocitli v kraji bohatém na nerostné suroviny: svědčí o tom nejen stále činné kamenolomy a názvy místních obcí, ale i stará důlní díla. Právě staré zatopené povrchové lomy v romantické krajině Rychleb dnes lákají k odpočinku u vody a koupání.

Mezi nejnavštěvovanější, především díky své průzračně čisté vodě a poloze mezi Žulovou a Černou Vodou, známou základnou Rychlebských stezek, patří lom Rampa. U Žulové najdete i lomy Transgranit a Vaněk. Asi 1,5 kilometru za Vápennou se v nenápadném remízku ukrývá lom Vycpálek. U městečka Vidnava se můžete svlažit v bývalých lomech Kaolínka či Štachlovice.

vh

39

NENECHTE SI UJÍT BIKOVÝ RÁJ NA POLSKÉ STRANĚ HOR

Resort Czarna Góra na polské straně Králického Sněžníku patří mezi skutečnou špičku lyžařských středisek ve střední Evropě. A na svých kvalitách neztrácí ani v letním období. Tamní bikepark či okolní single traily byste si rozhodně neměli nechat ujít.

Bike Park Czarna Góra se pyšní dvanácti bikovými tratěmi, na nichž si své dovednosti vyzkouší nejen začátečníci a rekreační cyklisté, ale solidní dávku adrenalinu najdou i ti neambicióznější bikeri. Přesně polovinu tratí obsluhuje tamní superrychlá šestilanovka Lux-tropeda, druhou šestici lanovka Efka. Tratě s převýšením šedesát až téměř čtyřicet metrů jsou dlouhé od 450 metrů do šesti kilometrů. Právě nejdelší, 6050 m dlouhá trať Milky Way je snadná trasa, v jejíž spodní části si lze vybrat mezi bezpečnou jízdou v mírném svahu nebo průjezdem s nenáročnými skokami. Trať Dual Slalom sice patří ke kratším, nicméně měřit si své schopnosti a rychlost si na této paralelní dráze pro dva může každá soutěživá dvojice. Mezi tratěmi dokonce existuje i E-ride určená pro bikery na elektrokolech. Nechybí

ani náročné trasy pro gurmány se spoustou kořenů, kamenů, terénních nerovností a dalších přírodních překážek.

Součástí bikeparku je Kids Arena s šesti tratěmi pro děti a začátečníky. Arénu tvoří pupm track, překážková dráha, trať s různými druhy lávek či speciálka s pořádnými terénními vlnami.

Czarna Góra Resort mimo jiné patří do největší evropské singletrekové sítě Singletrack Glacensis. Projekt důmyslně propojuje dvě stě kilometrů singletreků krásnou a divokou krajinou Kladska, které navazují na trasy i na našem území.

vh

40

VYHLÍDKA TROJAK U LÁZEŇSKÉHO MĚSTEČKA LANDEKU

Coby kamenem dohodil od nejstarších polských lázní Łądek-Zdrój se mezi lesy ukrývá skalnatý hřbet s mrazovými sruby, skalními převisy a terasami, které k procházkám tamní lázeňské hosty lákaly od počátku. I dnes jsou cílem turistů z obou stran Rychleb.

Městečko Landek na křižovatce obchodních cest v hlubokých lesích Rychlebských hor, které Poláci nazývají Zlatými, založil český král Přemysl Otakar II. A prý už tehdy v místě existovaly léčebné koupele, které podlely mongolské invazi v roce 1241. Asijsí bojovníci se možná přehnali i přes Landecké skály, bůhví. Doložené je, že si je především pod vlivem romantismu 19. století oblíbili lázeňští hosté a dnes jsou cílem nejen výletníků, ale i horolezců z obou stran hranice.

Landecké skály jsou tvořeny dvěma skalními skupinami, z nichž právě skupina kolem skaliska Trojak, 766 m n. m., je nejnavštěvovanější. Na jednom z jeho skalnatých vrcholů je vytvořena zabezpečená vyhlídka na panorama Landeku, do Kladska, Borůvkovou horu a téměř celého masivu Králického Sněžníku.

vh

V těsné blízkosti Trojaku se nacházejí další čtyři skalnaté útvary Szyb, Skalny Mur, Trzy Baszty a Skalna Brama, vysoké k dvaceti metrům. Horolezci ve skalách najdou na pět desítek lezeckých cest obtížnosti III až VII.

K vyhlídce Trojak a okolním skalám vedou značené turistické trasy z polského městečka i z pohraničního hřebene hor, konkrétně od rozcestníku Černý kout přístupného z Račího údolí, Nových Vilémovic nebo ze Zálesí.

Zajímavostí lokality je skutečnost, že na jihozápadních svazích Trojaku od sedmdesátých let minulého století existuje nejvýše položené arboretum Polska. Dvouhektarové arboretum je dostupné z lázeňské části Landeku od května do konce října.

TIP DESTINACE – ZÁMEK MOSZNA

42

ZÁMEK MOSZNA JE POVAŽOVÁNÝ ZA NEJHEZČÍ ZÁMEK VE SLEZSKU, VE KTERÉM SI BUDETE OPRAVDU PŘIPADAT JAKO NA NÁVŠTĚVĚ U SKOTSKÝCH ČI ANGLICKÝCH ŠLECHTICŮ.

41

ATRAKTIVNÍ KOUPÁNÍ ZA HRANICEMI

Ležet u vody a mít naše hory jako na dlani? Věřte, že to není sen! V polském příhraničí najdete hned několik míst, které nabízí v horkých dnech osvěžení v přírodních nádržích nebo moderních bazénech s bezpočtem atrakcí.

Pouhých pětadvacet kilometrů od Starého Města pod Sněžníkem se na úpatí masivu Sněžníku nachází vodní nádrž **Stara Morawa**. Její dominantou je robustní vyhlídková věž, netradičně umístěná uprostřed jezera s přístupem po dřevěném molu. Jihozápadní břeh je lemován písčitou pláží. Mimo koupací zóny a brouzdaliště se můžete projet na šlapadle, kajaku nebo člunu, které si můžete půjčit v tamní půjčovně. V této části příhraničí ovšem můžete využít i služby příjemného **městského koupaliště v Landeku** (Łądek Zdrój).

Z jesenických horských hřebenů jsou nepřehlédnutelné hladiny polských jezer a nádrží: **Niského a Otmuchovského jezera** a menších nádrží **Pačkov a Topola**. Od vodních ploch, které křížují plachty windsurfů a plachetnic, je skutečně výjimečný pohled na hřeben Rychleb, Zlatohorské vrchoviny i Jeseníků. Všechny jmenované nabízejí skvělé podmínky pro rybolov. Výjimečné postavení mezi nimi má ovšem jezero Niské. Díky poměrně rozvinuté turistické infrastruktuře a písči-

tým plážím v jeho severovýchodní části se mu někdy přezdívá polská Riviéra nebo Copacabana a patří k nejvyhledávanějším místům pro vodní radovánky v regionu.

Ovšem v **Nise** vzniklo také skvělé moderní městské koupaliště. Rekreační bazény s vodními prvky, dětská brouzdaliště, tobogány, ale i koupání v přírodní nádrži s písčitymi plážemi uspokojí sebenáročnějšího návštěvníka.

Moderní a ideální pro rodiny s dětmi jsou také městská koupaliště v **Glucholezech** a **Pačkově**, na nichž rovněž nechybí brouzdaliště, skluzavky a jiné vodní atrakce.

Velkým lákadlem je bezesporu také bazén, který je součástí zábavního a vzdělávacího parku Ztracené město Rosenau v **Pokřivné** (Pokrzywna). Bazén opravdu velkorysých rozměrů 50x20 metrů doplňují skluzavky, včetně 68metrové, tobogány, obdobně velkorysé brouzdaliště s vodním hřištěm, divoká řeka nebo vůbec první kyvadlová skluzavka v Polsku.

vh

- 1 JESENÍKY POSETÉ MINIPIVOVARY
- 2 EXPOZICE ČARODĚJNICKÝCH PROCESŮ
- 3 ZLATO POD ZLATÝM CHLUMEM
- 4 ZÁMEK SLEZSKÉ RUDOLTICE
- 5 POKLADY VE ZLATÝCH HORÁCH
- 6 FRIEDRICH ANTON KOLENATÝ
- 7 JANOVICKÉ PANSTVÍ
- 8 PASTÝŘOVA NAUČNÁ STEZKA
- 9 NAUČNÁ STEZKA HYNČICE POD SUŠINOU
- 10 PŘEDNÍ VRŠEK V JESENÍKU
- 11 SLUNEČNÍ STEZKA V JESENICKÝCH LÁZNÍCH
- 12 NAUČNÁ STEZKA CESTA KOLEM VODY
- 13 FARMA U STROMOVOUSE
- 14 SUDETSKÁ STEZKA

- 15 NOVÝ LESNÍ BAR V RYCHLEBSKÝCH HORÁCH
- 16 ROZHLEDNA BUKOVKA NAD RAPOTÍNEM
- 17 JESKYNĚ NA ŠPIČÁKU
- 18 VYSOKÁ HOLE
- 19 RC PARK – MODELY
- 20 LASER ARENA ŠUMPERK
- 21 JESENÍKY ZE VZDUCHU – LETIŠTĚ
- 22 ADRENALIN PARK ČESKÁ VES
- 23 HORSKÉ MINIKÁRY NA RAMZOVĚ
- 24 NA KOLE OKOLO KOPCE HÁJ
- 25 SJEZDY NA KOLOBĚŽCE
- 26 NA KOLOBĚŽCE KOLEM SVINÍ HORY
- 27 STAMICHMANOVA ŠTOLA
- 28 ÚZKOKOLEJKA V OSOBLAŽSKÉM VÝBĚŽKU

- 29 PAPIRNA VELKÉ LOSINY
- 30 JESENÍKY VŠEMI SMYSLY
- 31 ZOO FAUNAPARK
- 32 PO STOPÁCH STARÝCH JESENICKÝCH PŘÍBĚHŮ
- 33 HLEDAČKY NEBOLI QUESTY
- 34 JESENÍKY HROU
- 35 PADDLEBOARDING
- 36 SLEZSKÁ HARTA
- 37 PŘÍRODNÍ KOUPÁNÍ V JESENÍKÁCH
- 38 BALNEOPARK VINCENZE PRIESNITZE
- 39 RESORT CZARNA GÓRA
- 40 VYHLÍDKA TROJAK MĚSTEČKA LANDEK
- 41 ATRAKTIVNÍ KOUPÁNÍ ZA HRANICEMI
- 42 ZÁMEK MOSZNA

NOVINY BYLY VYDÁNY VE SPOLUPRÁCI SE SDRUŽENÍM
JESENÍKY - SDRUŽENÍ CESTOVNÍHO RUCHU

Jeseníky - Sdružení cestovního ruchu

Sídlo: Kladská 1, 787 01 Šumperk
Pobočka: K. Čapka 1147, 790 01 Jeseník
e-mail: info@jeseniky.cz
tel.: +420 583 283 117
www.jesenikytourism.cz

VYDAL SPOLEK REGION JESENÍKY Z. S., JÁNSKÉHO 341, 790 81 ČESKÁ VES, IČO: 22847359, INFO@JESENIKY.CZ
NÁKLAD: 15 000 KS, NOVINY BYLY VYDÁNY VE SPOLUPRÁCI SE SDRUŽENÍM JESENÍKY - SDRUŽENÍ CESTOVNÍHO RUCHU
REGISTROVÁNO MINISTERSTVEM KULTURY, EVIDENČNÍ ČÍSLO: MK ČR E 23118, VYDÁNÍ JE NEPRODEJNÉ
ŠÉFREDAKTORKA: ING. MGR. VĚRA HOLUBOVÁ, GRAFIKA: DAVID MIGAL